

Brüsszel, 2025. július 8.
(OR. en)

11343/25

PI 147

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2025. július 7.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2025) 364 final
Tárgy:	A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK Jelentés a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló 2006/116/EK irányelv módosításáról szóló 2011/77/EU irányelv alkalmazásáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a következő dokumentumot: COM(2025) 364 final.

Melléklet: COM(2025) 364 final

Brüsszel, 2025.7.7.
COM(2025) 364 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK**

**Jelentés a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló 2006/116/EK
irányelv módosításáról szóló 2011/77/EU irányelv alkalmazásáról**

Tartalomjegyzék

I.	BEVEZETÉS.....	2
II.	ELŐZMÉNYEK	3
1.	Jogi háttér	3
2.	Annak felmérése, hogy szükség van-e az audiovizuális ágazatban az előadóművészek és felvétel-előállítók jogai védelmi idejének esetleges meghosszabbítására	5
III.	AZ IRÁNYELV ÁTÜLTETÉSE ÉS VÉGREHAJTÁSA A TAGÁLLAMOKBAN.....	6
IV.	A 2011. ÉVI IRÁNYELV ÁLTAL BEVEZETETT VÉDELMIIDŐ-MEGHOSSZABBÍTÁS ÁLTALÁNOS HATÁSA	7
V.	KÍSÉRŐ INTÉZKEDÉSEK	9
1.	A „használd vagy elveszíted” szabály.....	10
3.	„Tiszta lap” rendelkezés	14
4.	Az újratárgyaláshoz való jog.....	15
VI.	KÖVETKEZTETÉS	15

I. BEVEZETÉS

A szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló 2006/116/EK irányelvet módosító 2011/77/EU irányelvet (a továbbiakban: a 2011. évi irányelv) 2011-ben fogadták el a zenei előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók védelmének fokozása, valamint az előadóművészek szociális helyzetének javítása érdekében. Az irányelv húsz évvel meghosszabbította az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók hangfelvételekkel kapcsolatos jogai védelmének időtartamát az első jogszerű nyilvánosságra hozatalától vagy nyilvánossághoz közvetítésétől kezdve, és kísérő intézkedéseket vezetett be, amelyek célja az előadóművészek alkupozíciójának helyreállítása a hangfelvétel-előállítókkal fennálló szerződéses jogviszonyaikban.

A 2011. évi irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében a Bizottságnak 2016. november 1-jéig jelentést kell benyújtania, amelyben értékeli az irányelv alkalmazását a digitális piac fejlődésének fényében, adott esetben a 2006/116/EK irányelv további módosítására irányuló javaslat kíséretében. Az irányelv 3. cikkének (2) bekezdésében említett, az audiovizuális ágazat előadóművészei és felvétel-előállítói védelmi ideje meghosszabbításának esetleges szükségességét értékelő jelentést 2020-ban tették közzé.

E jelentés késői közzététele összefügg az uniós szerzői jog legújabb fejleményeivel, valamint azzal, hogy figyelembe kell venni a szerzők és előadóművészek díjazására vonatkozó, a digitális egységes piacon a szerzői jogról szóló, 2019-ben elfogadott irányelvben (a továbbiakban: a digitális egységes piacról szóló irányelv)¹ bevezetett új szabályokat. A digitális egységes piacról szóló irányelv tartalmaz olyan, az előadóművészek szerződéses helyzetének további javítását célzó rendelkezéseket², amelyeket a tagállamok az elmúlt néhány évben végrehajtottak. A Bizottság szolgálatai úgy vélik, hogy a 2011. évi irányelv értékelése során fontos volt figyelembe venni ezeket az új rendelkezéseket, valamint a digitális zene piacának és technológiai fejlődésének alakulását.

Az e jelentést alátámasztó fő információforrás egy célzott tanulmány (a továbbiakban: a tanulmány)³. A tanulmány ezzel a jelentéssel együtt kerül közzétételre. Tartalmazza az érdekelt felek visszajelzéseit, amelyeket a zenei ágazat érintett szereplőivel készített (elsősorban előadóművészekkel, hangfelvétel-előállítókkal és közös jogkezelő

¹ A digitális egységes piacon a szerzői jogról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó javaslat, COM(2016) 593 final.

² Az Európai Parlament és a Tanács a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról szóló (EU) 2019/790 irányelvének (2019. április 17.) 3. fejezete.

³ [Targeted study on the application of the Directive 2011/77/EU on the term of protection of copyright and certain related rights](#) [A szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló 2011/77/EK irányelv alkalmazását vizsgáló célzott tanulmány]. A tanulmány céljából végzett adatgyűjtésre (másodelemzés, felmérés, interjúk) 2021 végén és 2022 elején került sor.

szervezetekkel⁴, de a közkincset képviselő lemezkiadókkal, online szolgáltatókkal, forgalmazókkal és műsorszolgáltatókkal is) online felmérésben gyűjtötték össze, és amelyeket egy sor interjú egészített ki. A tanulmány másodelemzése valamennyi tagállamra, a helyszíni kutatás pedig 18 tagállamra terjed ki.

Emellett a Bizottság szolgálatai törekedtek arra, hogy a tanulmányban összegyűjtött bizonyítékokat más rendelkezésre álló forrásokból is kiegészítsék, különös tekintettel az érdekelt felekkel való kapcsolattartásra és a 2011. évi irányelv végrehajtásával kapcsolatban rendelkezésre álló információkra. Ebben az összefüggésben kiegészítő bizonyítékforrás az Európai Parlament Jogi Bizottsága (JURI) által megrendelt 2018. évi tanulmány (a továbbiakban: az EP tanulmánya)⁵. Az EP tanulmánya megvizsgálta a 2011. évi irányelv végrehajtásának jelenlegi állását több tagállamban, és figyelembe vett néhány lehetséges hosszú távú hatást.

II. ELŐZMÉNYEK

1. Jogi háttér

A művek és más teljesítmények korlátozott ideig szerzői jogi védelem alatt állnak. A szerzői és szomszédos jogok „védelmi ideje” az az időszak, amely alatt a jogosultak szerzői jogi védelem alatt álló műveikhez, valamint a szomszédos jogok által védett egyéb teljesítményekhez fűződő jogokkal rendelkeznek⁶. A védelmi idő lejártá után a mű vagy a védelem alatt álló teljesítmény nyilvánossá válik.

Nemzetközi szinten a Berni Egyezmény⁷ minimális védelmi időt vezetett be a szerzők, később pedig a Római Egyezmény az előadóművészek, a hangfelvétel-előállítók és a

⁴ A 2014/26/EU irányelv 3. cikkének (a) pontja szerint: „Közös jogkezelő szervezet”: olyan szervezet, amely jogszabály, jog, átruházás, felhasználási engedély vagy más szerződéses megállapodás alapján, egynél több jogosult érdekében és közös javára kizárólagos vagy fő céljaként szerzői és szomszédos jogokat kezel, és amely a következő feltételek közül az egyiket vagy mindkettőt teljesíti: i. a tagjai tulajdonában vagy ellenőrzése alatt áll; ii. nonprofit szervezetként működik.

A közös jogkezelő szervezetek a zenei hangfelvételek értékláncának érintett szereplői a védelmi idő meghosszabbítása tekintetében, mivel hozzájárulnak a 2011. évi irányelv gyakorlati végrehajtásának bizonyos szempontjaihoz, amikor az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók nevében beszedik és szétosztják azokat a bevételeket, amelyekre azok jogosultak. Ezek a bevételek alapulhatnak kizárólagos jogok vagy díjazási jogok felhasználásán. Míg az előadóművészek kizárólagos jogai jellemzően átszállnak a hangfelvétel-előállítókra, az előadóművészek díjazási jogainak kezelésével jellemzően a közös jogkezelő szervezeteket bízzák meg.

⁵ [Implementation of the Directive 2011/77/EU: copyright term of protection](#) [A 2011/77/EU irányelv végrehajtása: a szerzői jogi védelmi idő].

⁶ Míg a „szerzői jog” kifejezés a művek szerzőinek gazdasági és személyhez fűződő jogait foglalja magában, a „szomszédos jogok” az előadóművészeknek, a hangfelvétel-előállítóknak és a műsorszolgáltatóknak az egyéb teljesítményekre vonatkozóan biztosított gazdasági és személyhez fűződő jogait jelentik. A szomszédos jogokat gyakran a beruházások ösztönzése érdekében biztosítják, és azok nem függenek az „eredetiség” vagy a „kreativitás” feltételétől. Az uniós szerzői jog nem harmonizálja a személyhez fűződő jogokat.

⁷ Az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló Berni Egyezmény 7. cikke a szerző halála évének végétől számított 50 évre biztosít védelmet.

műsorszolgáltató szervezetek számára⁸. Az 1996. évi WIPO Szerzői Jogi Szerződés (a továbbiakban: WCT) értelmében a szerzőkre ugyanaz a védelmi idő alkalmazandó, mint a Berni Egyezmény szerint⁹. A WIPO Előadásokról és a Hangfelvételekről szóló 1996. évi Szerződése (a továbbiakban: WPPT) 50 éves védelmi időt állapított meg az előadóművészek számára a vonatkozó rögzítés vagy kiadás évének végétől számítva¹⁰.

Az EU-ban a szerzők és a szomszédos jogok jogosultjai védelmi idejét először a Tanács 93/98/EKG irányelve¹¹ harmonizálta, amelyet a 2006/116/EK irányelv követett¹². Az összes szomszédos jog védelmi idejét¹³ a vonatkozó előadástól vagy rögzítéstől, jogszerű közzétételtől, jogszerű nyilvánossághoz való közvetítéstől vagy műsorszolgáltatástól számított 50 évben harmonizálták¹⁴.

A 2006/116/EK irányelvet módosító 2011. évi irányelv elfogadására 2011. szeptember 27-én került sor, és azt a tagállamoknak 2013. november 1-jéig kellett átültetniük¹⁵.

A zenei előadások és hangfelvételek rögzítése tekintetében az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók védelmi idejét a felvétel első jogszerű közzétételétől vagy nyilvánossághoz közvetítésétől számított 50 évről 70 évre hosszabbította meg. A védelmi idő meghosszabbítása a hangfelvétel-előállítók és előadóművészek számára a 2001/29/EK¹⁶, a 93/83/EKG¹⁷ és a 2006/115/EK¹⁸ irányelvben biztosított kizárólagos és díjazási jogokra, valamint az uniós szerzői jogban előírt bizonyos kivételek alapján járó méltányos díjazásra vonatkozik.

A 2011. évi irányelv harmonizálta a zeneművek védelmi idejét is, egyértelművé téve, hogy az a következő személyek közül utoljára elhunyt személy halálától számított 70 év: a zenemű szövegének írója és zenéjének szerzője¹⁹.

Ezen túlmenően az irányelv egy sor kísérő intézkedést vezetett be, amelyek célja alapvetően annak biztosítása, hogy a kizárólagos jogaikat a hangfelvétel-előállítókra átruházó vagy engedményező előadóművészek ténylegesen részesüljenek a védelmi idő

⁸ Az előadóművészek, a hangfelvétel-előállítók és a műsorszolgáltató szervezetek védelméről szóló Római Egyezmény 14. cikke a rögzítés, előadás vagy sugárzás évének végétől számított 20 éves védelmet biztosít.

⁹ A WCT 1. cikke.

¹⁰ A WPPT 17. cikke.

¹¹ A Tanács 93/98/EKG irányelve (1993. október 29.) a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejének összehangolásáról (HL L 290., 1993.11.24., 9. o.). A 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított irányelv (HL L 167., 2001.6.22., 10. o.).

¹² A 2006/116/EK irányelv a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről (HL L 372., 2006.12.27., 12. o.).

¹³ A hangfelvétel-előállítók, előadóművészek és műsorsugárzó szervezetek szomszédos jogai.

¹⁴ A 93/98/EKG tanácsi irányelv 3. cikke és a 2006/116/EK irányelv.

¹⁵ A 2011. évi irányelv 2. cikkének (1) bekezdése.

¹⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve (2001. május 22.) az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról (HL L 167., 2001.6.22., 10. o.).

¹⁷ A Tanács 93/83/EKG irányelve (1993. szeptember 27.) a műholdas műsorsugárzásra és a vezetékes továbbközvetítésre alkalmazandó egyes szerzői és szomszédos jogi szabályok összehangolásáról (HL L 248., 1993.10.6., 15. o.).

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2006/115/EK irányelve (2006. december 12.) a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról (HL L 376., 2006.12.27., 28. o.).

¹⁹ A 2011. évi irányelv 1. cikkének (1) bekezdése.

hosszabbításának előnyeiből: i. a „használd vagy elveszíted” szabályt, ii. az éves kiegészítő díjazást, és iii. a „tiszt lapra” vonatkozó szabályt (lásd a VI. szakaszt). Ezenkívül a tagállamok szabadon választható intézkedésként külön rendelkezést vezettek be, amely lehetővé teszi az előadóművészek számára, hogy a felvétel jogszerű közzétételétől vagy a nyilvánossághoz való közvetítésétől számított 50. év után újratárgyalják az ismétlődő kifizetésekre jogosító szerződéseket.

Érdemes megjegyezni, hogy a digitális egységes piacról szóló irányelv további rendelkezéseket vezetett be az előadóművészek szerződéses helyzetének javítására (a megfelelő és arányos díjazás elve, átláthatósági kötelezettség, szerződéskiigazítási mechanizmus, alternatív vitarendezési eljárás és a visszavonás joga). Ezek a rendelkezések szélesebb körűek, mint a fent ismertetett kísérő intézkedések, és mind a szerzőkre, mind az előadóművészekre vonatkoznak a kreatív ágazatokban.

2. Annak felmérése, hogy szükség van-e az audiovizuális ágazatban az előadóművészek és felvétel-előállítók jogai védelmi idejének esetleges meghosszabbítására

A 2011. évi irányelv nem hosszabbította meg az audiovizuális művek előadóművészeinek és előállítóinak védelmi idejét. Ezzel a kérdéssel a 2020. december 9-i bizottsági szolgálati munkadokumentum (SWD) foglalkozott, amely értékelte, hogy szükség lehet-e az audiovizuális ágazatban tevékenykedő előadóművészek és felvétel-előállítók jogai védelmi idejének a 2011. évi irányelv 3. cikkének (2) bekezdésében előírt meghosszabbítására²⁰. Ebben a bizottsági szolgálati munkadokumentumban a Bizottság szolgálatai arra a következtetésre jutottak, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem szükséges az audiovizuális ágazatban tevékenykedő előadóművészek és filmelőállítók védelmi idejének meghosszabbítása, és jelezték, hogy ezt az ügyet a 2011. évi irányelv működésének tágabb összefüggésében is meg fogják vizsgálni.

Ezért a 2020-ban elvégzett elemzés kiegészítése érdekében a Bizottság szolgálatai megbízták a tanulmány készítőjét, hogy gyűjtsön további bizonyítékokat ebben az ügyben. A tanulmány készítője célzott online felmérést, interjúkat és webalapú keresést végzett annak érdekében, hogy további eredményeket gyűjtsön.

A tanulmány megerősítette a Bizottság 2020. évi szolgálati munkadokumentumában (SWD) bemutatott információkat a jogátruházásra vonatkozó törvényi vélelmek és az audiovizuális szektor szerződéses gyakorlatai tekintetében, amely szerint az audiovizuális előadóművészek jogai inkább az audiovizuális művek előállítóinál koncentrálódnak, semmint a közös jogkezelőknél²¹. A tanulmány tovább elemezte a filmek hasznosításához kapcsolódó potenciális bevételeket a közzétételüktől számított 50 év elteltével annak

²⁰ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/staff-working-document-pursuant-reporting-obligation-laid-down-directive-201177eu-term-protection>.

²¹ Tanulmány, 91–94. o.

érdekében, hogy jobban fel lehessen mérni a védelmi idő meghosszabbításának szükségességét és lehetséges előnyeit. A filmszínházi bemutatásból származó adatok azt mutatják, hogy a filmek kereskedelmi forgalmazásából származó bevételek többsége az első bemutatást követő első három évben keletkezik. Az 50 évnél régebbi filmek kisebb mértékben elérhetők a televíziós műsorszolgáltatásban és a lekérhető szolgáltatásokat nyújtó csatornákon; ugyanakkor nem állnak rendelkezésre adatok az ilyen forgalmazási csatornákból származó bevételekről, ami megnehezíti a filmek 50 év elteltével történő hasznosításából származó bevételek teljes körű értékelését. A tanulmány azt is kimutatta, hogy a közös jogkezelők által a tagjaik nevében kezelt katalógusokban viszonylag alacsony arányban szerepelnek a régi filmek (azaz az 1970 és 1980 között közzétett alkotások), aminek következtében az előadóművészek e filmek után csupán elenyésző bevételhez jutnak²².

A tanulmány nem talált olyan új bizonyítékot, amely megkérdőjelezné a 2020. évi bizottsági szolgálati munkadokumentumban ismertetett korábbi megállapításokat. A kiegészítő bizonyítékok gyűjtésének eredményei tehát ebben a szakaszban nem utalnak arra, hogy az audiovizuális ágazatban az előadóművészek és a filmkészítők védelmi idejét meg kellene hosszabbítani.

III. AZ IRÁNYELV ÁTÜLTETÉSE ÉS VÉGREHAJTÁSA A TAGÁLLAMOKBAN

A 2011. évi irányelvet már minden tagállam átültette. Az átültetési határidő 2013. november 1. volt. Egyes tagállamok azonban későn ültették át az irányelvet, és kötelezettségszegési eljárásokat kellett indítani az átültető intézkedések közlésének elmulasztása miatt.

Az EP tanulmánya megvizsgálta a 2011. évi irányelv átültetését hét tagállamban, és konkrét kérdéseket vetett fel a 2011. évi irányelv egyes rendelkezései tekintetében, nevezetesen a „jogszerűen közzétett” és a „jogszerűen a nyilvánossághoz közvetített” kifejezések értelmezését illetően a védelmi idő kiszámítása kapcsán, és hogy a felújított változatok új hangfelvételnek tekinthetők-e, valamint a hangfelvétel-előállítók és az előadóművészek védelmi idejének összehangolásával kapcsolatban²³.

A Bizottsághoz annak hatálybalépése óta nem érkezett panasz a 2011. évi irányelv tagállamok általi átültetésével vagy alkalmazásával kapcsolatban. Egyetlen tagállamtól sem érkezett előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2011. évi irányelv rendelkezéseivel kapcsolatban, ezért az Európai Unió Bíróságának nincs ezen irányelvvel kapcsolatos ítélezési gyakorlata.

²² Tanulmány, 94–103. o. Lásd még az Európai Audiovizuális Megfigyelő Intézet által nemrégiben közzétett tanulmányt: „[Heritage Films in Cinemas – a 2014-2023 analysis](#)”, különösen a 15. dia.

²³ EP tanulmány, 15–16. o.

A tanulmány megállapította, hogy a 2011. évi irányelv végrehajtása összességében sikeres volt, ugyanakkor néhány kérdést is azonosított a konkrét rendelkezések nemzeti végrehajtásával kapcsolatban, ami késleltette a 2011. évi irányelvben foglalt szabályok tényleges alkalmazását²⁴. E kérdések némelyike a nemzeti szerzői joggal és gyakorlattal kapcsolatos kérdésekből ered, amelyek túlmutatnak a 2011. évi irányelv alkalmazási körén és az uniós szinten harmonizált szabályokon. Tekintettel arra, hogy ezek a kísérő intézkedésekhez kapcsolódnak, nevezetesen a „használd vagy elveszíted” szabályhoz és az éves kiegészítő díjazáshoz, ezeket a konkrét kérdéseket az alábbiakban részletesen ismertetjük (lásd az V. szakaszt).

Másrészt a tanulmány számos tagállamban konkrét nemzeti gyakorlatokat is azonosított (az éves kiegészítő díjazás végrehajtása, a múltbeli akadályozó tényezők és az előadóművészek alkupozíciója tekintetében), amelyek elősegíthetik a 2011. évi irányelv egyes rendelkezéseinek végrehajtását²⁵.

IV. A 2011. ÉVI IRÁNYELV ÁLTAL BEVEZETETT VÉDELMIIDŐ-MEGHOSSZABBÍTÁS ÁLTALÁNOS HATÁSA

A zenei előadóművészek és hangfelvétel-előállítók védelmi ideje 20 évvel történő meghosszabbításának fő célja az volt, hogy a jogosultak meglévő bevételi forrásai ennyivel tovább megmaradjanak. Amint azt a jogalkotási javaslatot kísérő indokolás is jelzi, erre az előadóművészek szociális helyzetének javítása érdekében volt szükség, különösen az előadóművészek által életük végén tapasztalt jövedelemkülönbség kezelése²⁶, valamint a hangfelvétel-előállítók kalózkodásból eredő bevételkiesésének és a digitális terjesztéssel kapcsolatos kihívásoknak a kezelése érdekében²⁷.

Nehéz elkülöníteni a védelmi idő meghosszabbításának a fenti célok eléréséhez való hozzájárulását, mivel a 2011. évi irányelv hatálybalépése óta számos fontos tényező befolyásolta a zenei piacot.

A digitalizáció és a zenei streaming szolgáltatásokon keresztül történő lekérhető zenei fogyasztás növekvő népszerűsége jelentős változásokhoz vezetett a zenei hangfelvételek ágazatában, mivel a hangfelvételek terjesztése többnyire digitálisan vagy online történik, növelve a zene elérhetőségét, és segítve a művészeket és a hangfelvétel-előállítókat abban, hogy szélesebb közönséget érjenek el. Emellett egyre több művész önmaga teszi közzé a műveket streaming platformokon. Ennek eredményeként a 2011. évi irányelv hatálybalépése óta, miközben a felhasználók számára több zene érhető el online, a legtöbb

²⁴ Tanulmány, 81. o.

²⁵ Tanulmány, 116., 120., 122. o.

²⁶ Az (EU) 2011/77 irányelv (5) preambulumbekzdése.

²⁷ A szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló 2006/116/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról szóló irányelvre irányuló javaslat, COM(2008) 464 végleges; bizottsági szolgálati munkadokumentum – Hatásvizsgálat az előadóművészek és hangfelvétel-előállítók jogi és gazdasági helyzetéről az Európai Unióban, SEC(2008) 2288, 26. o.

más analóg formátumú terjesztési csatorna szinte teljesen eltűnt vagy réspiaci szereplővé vált. A zeneipar ilyen változó tendenciái nem jártak együtt a digitális formátumú zene árának emelkedésével, és az analóg formátumokban tapasztalható esetleges áremelkedések is olyan tényezőkre vezethetők vissza, amelyek nem állnak közvetlen összefüggésben a kreatív tartalommal²⁸. Ugyanakkor, mivel a legtöbb analóg formátum mára elavult vagy nem széles körben elérhető, a fogyasztóknak általában meg kell vásárolniuk a zenéhez való digitális hozzáférés valamilyen formáját, annak ellenére, hogy az korábban már magángyűjteményük részét képezte. Bár a kalóztevékenység az elmúlt évtizedben csökkent²⁹, még mindig aláássa a zeneipar bevételeit³⁰.

Fontos figyelembe venni azon hangfelvételek katalógusainak méretét és piaci jelentőségét is, amelyekre eddig kiterjedt a hangfelvétel első közzétételétől számított védelmi idő 50 évről 70 évre történő meghosszabbítása. Egészen a közelmúltig a 2011. évi irányelv által biztosított meghosszabbítás csak az 1960-as évekből származó régebbi felvételekre vonatkozott. Ezek a repertoárok kevesebb felvételt tartalmaznak, és azok napjainkban általában kevésbé népszerűek. Ahogy egyre több 1970-es, 1980-as és 1990-es évekbeli hangfelvétel részesül a védelmi idő meghosszabbításából, várhatóan a 2011. évi irányelv végrehajtása nagyobb bevételeket eredményez majd az érintett jogosultak számára³¹.

A 2011. évi irányelv hatásainak értékelését ugyanakkor befolyásolja a jellemzően korlátozott mennyiségű kvantitatív adat. Ennek ellenére átfogó kvalitatív értékelés végezhető a rendelkezésre álló információk alapján.

A 2011. évi irányelv által bevezetett további 20 év védelmi idő közelebb hozta az EU-ban a zenei előadóművészek és hangfelvétel-előállítók védelmi idejét az Egyesült Államokban³² alkalmazott védelmi időhöz, amely jelentős piac. A korábban fennálló, 45 éves eltérés az EU és az USA közötti védelmi idő tekintetében kockázatot jelentett az EU zenei kulturális sokszínűségére nézve, mivel csökkenthette az európai ízlésnek megfelelő zenék létrehozására irányuló ösztönzést az amerikai piacon elérhető magasabb bevételek miatt³³.

A védelmi idő meghosszabbítása azáltal, hogy csökkentette ezt a védelmi rést, és lehetővé tette a régebbi hangfelvételek forgalmazásának folytatását, hozzájárult az érintett zenei kínálat digitalizálásának előmozdításához. Az 1960-as évekből származó hangfelvételek

²⁸ Tanulmány, 52–54. o.

²⁹ Az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) „A digitális szerzői jogsértések tendenciái az Európai Unióban” (2023) című jelentése szerint a zenei tartalmakhoz való jogsértő hozzáférések 2020 közepe óta állandó szinten maradtak, körülbelül az ötödén annak, amit 2017-ben regisztráltak.

³⁰ Tanulmány, 55. o.

³¹ A Tanulmány 69., 73–74. és 110. oldalán több közös jogkezelő szervezet hangsúlyozza, hogy a bevételek szempontjából meghatározó tényező a felvételek népszerűsége. Bizonyos tagállamok esetében a közös jogkezelők bevételnövekedést várnak azon politikai, jogi és gazdasági változások következtében, amelyek az 1990-es évek eleje óta mentek végbe.

³² Az Egyesült Államokban a hangfelvételek a létrehozásuktól számított 95 éves védelmet élveznek (17 U.S.C. 302. c) pont).

³³ Bizottsági szolgálati munkadokumentum – Hatásvizsgálat az előadóművészek és hangfelvétel-előállítók jogi és gazdasági helyzetéről az Európai Unióban, 2008, 19–20. o.

voltak az első olyan felvételek, amelyek élvezhették a védelmi idő meghosszabbításának előnyeit. A védelmi idő meghosszabbítása lehetővé tette a hangfelvétel-előállítók számára, hogy hosszabb időn keresztül hasznosítsák korábbi alkotásaikat, és folytassák azok forgalmazását. Ez a technológiai és piaci fejleményekkel együtt arra ösztönözte a hangfelvétel-előállítókat, hogy digitalizálják ezeket a régebbi hangfelvételeket. E dalok katalógusokban való szerepeltetése – gyakran jobb hangminőségben, digitális formátumban – segített bevételt generálni. Ez egyúttal elősegítette a zenék szélesebb körű és könnyebb elérhetőségét a fogyasztók számára³⁴.

A tanulmány céljából végzett felmérés eltérő nézeteket tárt fel a védelmi idő meghosszabbításának az uniós nemzeti zenei piacok forgalmára gyakorolt hatásáról³⁵. A hangfelvétel-előállítók és szövetségeik meglehetősen kedvezően ítélik meg a 2011. évi irányelv e sajátos aspektusát, és néhányan megemlítették, hogy a régebbi hangfelvételek továbbra is termelhetnek némi bevételt. A közös jogkezelő szervezetek körében megoszlanak a vélemények, és az előadók e tekintetben nem látnak jelentős növekedést.

A tanulmány 2010 és 2020 között általános növekedést állapított meg az előadók és hangfelvétel-előállítók részére kifizetett összes bevétel tekintetében; a rendelkezésre álló adatok alapján azonban nehéz elválasztani a védelmi idő meghosszabbításának hatását az egyéb jogi és technikai fejleményektől³⁶. Egyes közös jogkezelő szervezetek szerint ez az általános bevétel-növekedés a közös jogkezeléshez köthető egyéb szempontokhoz kapcsolódik, például a közös jogkezelésről szóló irányelv³⁷ végrehajtásához és a közös jogkezelő szervezetek³⁸ által használt jobb jogkezelési rendszerekhez.

V. KÍSÉRŐ INTÉZKEDÉSEK

A 2011. évi irányelv a védelmi idő meghosszabbításán túl három kísérő intézkedéscsomagot is bevezetett, amelyek kifejezetten az előadóművészekre vonatkoznak a meghosszabbított védelmi idő időtartamára, az irányelv 1. cikk (2) bekezdés c) pontja értelmében. Ezen intézkedések célja az volt, hogy kezeljék a zeneipar szerződéses gyakorlatainak sajátosságait, amelyek értelmében az előadóművészek a lemezszerződés aláírásakor átengedik vagy átruházzák jogaikat a hangfelvétel-előállítókra, jogdíj ellenében vagy egyszeri díjazás fejében³⁹.

³⁴ Tanulmány, 79. o.

³⁵ Tanulmány, 58. o.

³⁶ Tanulmány 63–64. o.

³⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/26/EU irányelve (2014. február 26.) a szerzői és szomszédos jogokra vonatkozó közös jogkezelésről és a zeneművek belső piacon történő online felhasználásának több területre kiterjedő hatályú engedélyezéséről.

³⁸ Tanulmány, 65. o.

³⁹ A zenei ágazatban alkalmazott szerződéses gyakorlatokról további információkért lásd a 2015. évi tanulmányt: [Remuneration of authors and performers for the use of their works and the fixations of their performances - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/11111111-1111-1111-1111-111111111111) [A szerzők és előadók díjazása műveik felhasználásáért és előadásaik rögzítéséért – Az Európai Unió Kiadóhivatala].

A 2011. évi irányelvben foglalt intézkedések a „használd vagy elveszíted” rendelkezés, az éves kiegészítő díjazás és a „tisztta lapra” vonatkozó rendelkezés. Végezetül az irányelv opcionális intézkedést vezetett be a tagállamok számára, amely lehetővé teszi, hogy az előadóművészek a 2013 novembere előtt aláírt szerződéseket újratárgyalják „az újratárgyaláshoz való jog” keretében⁴⁰. Mindezen rendelkezések csak a 20 éves meghosszabbítási időszak alatt alkalmazandók⁴¹.

A kísérő intézkedések célja annak biztosítása, hogy azok az előadóművészek, akiknek kizárólagos jogait hasznosítják, részesülhessenek a hosszabbítás előnyeiből, akár díjazásuk, akár a hangfelvétel-előállítókkal szembeni szerződéses helyzetük javítása révén.

A digitális egységes piacról szóló irányelv további rendelkezéseket vezetett be az uniós szerzői jogba annak érdekében, hogy megerősítse a szerzők és előadóművészek szerződéses helyzetét, és biztosítsa, hogy jogaik átruházásakor vagy hasznosítás céljából történő engedményezésekor méltányos díjazásban részesüljenek⁴². Ezeket a rendelkezéseket valamennyi tagállamban végrehajtották. A Bizottság az irányelv felülvizsgálatának összefüggésében fogja értékelni ezen intézkedések hatékonyságát, amely felülvizsgálatra legkorábban 2026. június 7-én kerül sor, figyelembe véve az érintett érdekelt felek által kifejtett véleményeket⁴³.

Ezenfelül a Bizottság nemrégiben közzétett egy tanulmányt, amely a kreatív ágazatokban alkalmazott szerződéses gyakorlatokat (különösen a kivásárlási gyakorlatot) vizsgálja abból a célból, hogy feltárja, miként történik a szerzői és kapcsolódó jogok átruházása az alkotóktól, előadóművészekről és előállítóktól a jogaikat hasznosító szerződéses partnerekre, és hogy ezek a gyakorlatok milyen hatással vannak az alkotók és előállítók díjazására⁴⁴.

1. A „használd vagy elveszíted” szabály

A 2011. évi szerződési feltételekről szóló irányelv 1. cikke (2) bekezdésének c) pontja (új (2a) bekezdés) bizonyos feltételek mellett feljogosítja az előadóművészeket arra, hogy felmondják a hangfelvétel felhasználására vonatkozó jogaiknak a hangfelvétel-előállítóra történő átruházására vagy engedményezésére vonatkozó szerződésüket a jogszerű nyilvánosságra hozataltól vagy nyilvánosságához való közvetítéstől számított 50. év elteltével, amennyiben a hangfelvétel-előállító nem kínálja fel vagy nem teszi

⁴⁰ A 2011. évi irányelv 1. cikkének (4) bekezdése.

⁴¹ A 2011. évi irányelv (10) preambulumbekkezdése.

⁴² Az (EU) 2019/790 irányelv 18. és 23. cikke.

⁴³ D. Johansson nemrégiben készített, „[Streams and Dreams Part 2](#)” című jelentése tartalmazza az AEPO-ARTIS és tagjai által az IAO-val együttműködésben végzett, a digitális egységes piaci irányelv uniós művészekre és zenészekre gyakorolt hatásáról szóló felmérés eredményeit.

⁴⁴ Tanulmány a szerzői és szomszédos jogok átruházását érintő szerződéses gyakorlatokról, valamint arról, hogy ezek miként befolyásolják az alkotók és előállítók jogainak hasznosítását, elérhető itt: [A Bizottság tanulmányt tesz közzé a szerzői és szomszédos jogok átruházását érintő szerződéses gyakorlatokról | Európa digitális jövőjének alakítása](#).

hozzáférhetővé a hangfelvételt megfelelő mennyiségben. Ez a jog az előadóművész számára elidegeníthetetlen.

E rendelkezés célja, hogy a védelmi idő meghosszabbításának időtartama alatt növelje az előadóművészek tárgyalási pozícióját a hangfelvétel hasznosítása terén, lehetővé téve számukra, hogy bizonyos feltételek mellett felmondják a hangfelvétel-előállítóval kötött felhasználási szerződést. Ha az előadóművész a „használd vagy elveszíted” szabályra hivatkozik, és a jogok visszakerülnek hozzá, a hangfelvétel-előállító jogai e jogok egyidejű fennállásának elkerülése érdekében megszűnnek⁴⁵.

A tanulmány rámutatott, hogy a „használd vagy elveszíted” szabály gyakorlati alkalmazása egyes tagállamokban bonyolultabb a több előadóművészt érintő felvételek esetében⁴⁶. A 2011. évi irányelv vonatkozó rendelkezése szerint⁴⁷ a több előadóművészt érintő szerződés felmondásának szabályait az alkalmazandó nemzeti jogban kell meghatározni. Egyes tagállamokban a nemzeti jogszabályok az előadóművészek közös megegyezését írják elő ahhoz, hogy a „használd vagy elveszíted” szabályra hivatkozzanak a hangfelvétel-előállítóval szemben, és esetenként nehéz ilyen megállapodást elérni. A tanulmány néhány olyan nemzeti jogi rendelkezést is azonosított, amelyek ilyen konkrét esetekben megkönnyítik a szabály alkalmazását⁴⁸.

A tanulmányban azonosított másik konkrét kihívás az egyes tagállamokban a kommunista korszakban készített felvételekre vonatkozik. Romániában például az ilyen felvételek a nemzeti örökséghez tartoznak, ezért csak a román állam hozhat döntést ezekkel a hangfelvételekkel kapcsolatban, nem pedig az érintett előadóművészek.

Megállapításaink szerint a „használd vagy elveszíted” szabály alkalmazása a gyakorlatban igen korlátozott. Úgy tűnik, hogy a szerződéseket csak nagyon kevés esetben szüntették meg e szabály alapján. Ez elsősorban a zenei tartalmak terjesztésében és fogyasztásában az elmúlt évtizedben bekövetkezett változásoknak, valamint a streamingmodell egyre növekvő túlsúlyának tudható be. A streaming szolgáltatáson keresztül hozzáférhetővé tett hangfelvétel azt jelenti, hogy a felvételt „elegendő mennyiségű másolatban” kínálják vagy teszik hozzáférhetővé, ezért a „használd vagy elveszíted” szabályra való hivatkozás feltételei nem állnak fenn.

A digitális egységes piacról szóló irányelv 22. cikke olyan visszavonási mechanizmusról rendelkezik, amelynek alkalmazási köre szélesebb, mint a 2011. évi irányelv 1. cikke (2) bekezdésének c) pontja, mivel nem csak a hangfelvétel jogszerű közzétételét vagy nyilvánossághoz való közvetítését követő 50 év elteltével kötött szerződésekre korlátozódik. Ez a rendelkezés várhatóan megerősíti valamennyi előadóművész szerződéses pozícióját. A tagállamok azonban bizonyos fokú rugalmassággal rendelkeznek ezen új rendelkezés végrehajtása során: bizonyos műveket vagy teljesítményeket

⁴⁵ A 2011. évi irányelv (8) preambulumbekkezdésének utolsó mondata.

⁴⁶ Tanulmány, 82. o.

⁴⁷ A 2011. évi irányelv 1. cikkének (2) bekezdés c) pontja, negyedik mondat.

⁴⁸ Tanulmány, 122–123. o.

kizárhatnak a visszavonási mechanizmus alkalmazásából, vagy rendelkezhetnek úgy, hogy az csak meghatározott időkereten belül alkalmazandó⁴⁹. Amint azt a szerződéses gyakorlatokról szóló tanulmány is említi, több tagállam további részletekkel egészítette ki ezt a mechanizmust nemzeti jogrendszeréhez való igazítása érdekében, és a nemzeti szabályok jelentősen eltérnek egymástól⁵⁰. Ezért a „használd vagy elveszíted” szabály továbbra is releváns a zenei előadók számára, mivel elidegeníthetetlen jogot biztosít a védelmi idő meghosszabbításának időtartama alatt.

2. Éves kiegészítő díjazás

A 2011. évi irányelv 1. cikke (2) bekezdésének c) pontja (új „(2b)”, „(2c)” és „(2d)” bekezdés) értelmében az előadóművészek kiegészítő bevételre jogosultak, amely a hangfelvétel-előállítók által a meghosszabbítási időszak alatt a hangfelvétel felhasználásából származó éves bevétel 20 %-ának felel meg. Ezt a kiegészítő díjazást a hangfelvétel előző évi sokszorosításából, terjesztéséből és hozzáférhetővé tételéből származó bevételekből fizetik ki.

Ez az éves kiegészítő díjazás csak azokra az előadóművészekre vonatkozik, akik átruházzák vagy engedményezik kizárólagos jogaikat egy előzetes, nem ismétlődő díjazás (átalánydíj) ellenében. Jellemzően kísérőzenészekről van szó, akik nem jogosultak a munkájuk esetleges későbbi sikeréből származó százalékos bevételre. Ez a nem elidegeníthető díjazási jog nem vonatkozik azokra az előadóművészekre, akik már jogosultak a rögzített előadásaikból származó bevételek után ismétlődő kifizetésekre (jogdíjak).

Az éves kiegészítő díjakat csak a közös jogkezelő szervezetek gyűjthetik és kezelhetik⁵¹. Miután azonosították azokat a támogatható felvételeket és előadóművészeket, akik jogosultak az éves kiegészítő díjazásra (jellemzően a közös jogkezelő szervezetek rendelkezésére álló és/vagy hanglezkiadóktól származó információk alapján), a közös jogkezelő szervezetek beszedik ezt a bevételt a hangfelvétel-előállítóktól, és szétosztják a jogosult előadóművészek között. A 2011. évi irányelv külön rendelkezést is tartalmaz, amely előírja a hangfelvétel-előállítók számára, hogy az előadóművészek kérésére bocsássák rendelkezésre az éves kiegészítő díjak kifizetésével kapcsolatos valamennyi szükséges információt⁵².

A tanulmány keretében megkérdezett közös jogkezelő szervezetek és uniós ernyőszervezetek többsége úgy véli, hogy a 2011. évi irányelv által bevezetett intézkedések közül az éves kiegészítő díjazás volt a legnagyobb hatással az előadóművészek bevételeire⁵³. A Csehországra, Hollandiára, Németországra, Lengyelországra, Portugáliára, Svédországra és Spanyolországra vonatkozóan gyűjtött

⁴⁹ A digitális egységes piacról szóló irányelv 22. cikkének (2) bekezdése.

⁵⁰ Tanulmány a szerzői és szomszédos jogok átruházását érintő szerződéses gyakorlatokról, valamint arról, hogy ezek miként befolyásolják az alkotók és előállítók jogainak hasznosítását; 195–197. oldal

⁵¹ A 2011. évi irányelv kodifikált szövege 3. cikkének új (2d) bekezdése.

⁵² A 2011. évi irányelv kodifikált szövege 3. cikkének új (2c) bekezdésének második albekezdése.

⁵³ Tanulmány, 70. o.

adatok az éves kiegészítő díjazás gyűjtésének lassú, de folyamatos növekedését mutatják. Ez azt jelzi, hogy ez a kiegészítő díjazási rendszer ígéretes az előadóművészek bevételi forrásának biztosítása szempontjából⁵⁴.

A tanulmány megállapította, hogy az éves kiegészítő díjak gyűjtése és felosztása csak a közelmúltban kezdődött több tagállamban⁵⁵, jelezve, hogy ezek a késedelmek a közös jogkezelő szervezetek működésével kapcsolatos konkrét végrehajtási problémákból vagy egyes tagállamokban a régi hangfelvételek jogosultjainak azonosításával kapcsolatos nehézségekből erednek. Szlovéniában például a közös jogkezelő szervezeteknek jogszabály szerint meg kell felelniük az általuk kezelt jogok költség-haszon arányának. Az érintett közös jogkezelő szervezet úgy véli, hogy az éves kiegészítő díjazás várható hatása egyelőre túl alacsony lenne ahhoz, hogy megfeleljen a fent említett aránynak⁵⁶. Lengyelországban a 60-as és 70-es években felvett dalok hangfelvétel-előállítója a korábbi állami tulajdonú lemezvállalat volt, amely már nem létezik. Bár jelenleg egy másik vállalat rendelkezik e hangfelvételek hasznosításának jogával, Lengyelországban az „előállító” kifejezés csak arra a vállalatra vonatkozik, amely a hangfelvételt eredetileg rögzítette. Ezért a vonatkozó jogokkal rendelkező lemezkiadók nem kötelesek megfizetni az éves kiegészítő díjakat.⁵⁷ Romániában az éves kiegészítő díjakat kezelő közös jogkezelő szervezetet három évvel a 2011. évi irányelv átültetése után jelölték ki⁵⁸.

Függetlenül az éves kiegészítő díjazás más kísérő intézkedésekhez viszonyított hatásától, a közös jogkezelő szervezetek és a zenei előadók szövetségei úgy vélik, hogy a kiegészítő díjak eddig korlátozott hatást gyakoroltak az előadóművészek bevételeire⁵⁹. A fent említett, több tagállamban az éves kiegészítő díjak beszedését és/vagy kifizetését befolyásoló tényezőkön túl, a magyarázat abban is keresendő, hogy eddig viszonylag alacsony számú hangfelvétel tartozott a védelmi idő meghosszabbításának hatálya alá⁶⁰. Más esetekben az éves kiegészítő díjazás kiszámításához és kifizetéséhez szükséges információk beszerzésének nehézségei is okozhatják a problémát⁶¹. Az EP tanulmány is feltárta ezt a kérdést⁶², és rámutatott a hangfelvétel-előállítókat és a közös jogkezelő szervezeteket egyaránt érintő lehetséges megoldásokra⁶³. A közös jogkezelő szervezetek rámutattak arra is, hogy nehézségekbe ütközik a szükséges információk beszerzése a hangfelvétel-előállítóktól, beleértve az éves kiegészítő díjazásra jogosult előadóművészek azonosítását is⁶⁴. A jelenlegi technológiai fejlődés és a releváns metaadatok alkalmazása hozzájárulhat az ilyen információk megosztásának javításához, ami elősegítené az éves kiegészítő díjazás előadók részére történő biztosítását. Az irányelv 1. cikke (2)

⁵⁴ Tanulmány, 72. o., 20. ábra. Lásd még: Performers' Rights Study Update 2022, AEPO Artis, 71. o.

⁵⁵ Tanulmány, 81. o.

⁵⁶ Tanulmány, 88. o.

⁵⁷ Tanulmány, 89. o.

⁵⁸ Tanulmány, 82. o.

⁵⁹ Tanulmány, 71. o.

⁶⁰ Tanulmány, 73. o.

⁶¹ Tanulmány, 72–85. o.

⁶² EP tanulmány, 7. o.

⁶³ EP tanulmány, 47. o.

⁶⁴ Performers' Rights Study Update 2022, AEPO Artis, 71. o.

bekezdésének c) pontjával és 2c) alpontjával összhangban a tagállamok megkönnyíthetik az érintett érdekelt felek közötti együttműködést és információcserét az éves kiegészítő díjak kifizetésének biztosítása érdekében.

Ezeket a nehézségeket várhatóan bizonyos mértékben kezelni fogja a digitális egységes piaci irányelv 19. cikkében meghatározott átláthatósági kötelezettségek végrehajtása. Ez a rendelkezés túlmutat a 2011. évi irányelvben már meglévő tájékoztatási követelményen, és célja, hogy naprakész, releváns és átfogó tájékoztatást nyújtson a vonatkozó művek és előadások hasznosításáról⁶⁵. A különböző tartalomágazatok – például a zenei ágazat – sajátosságai miatt⁶⁶ a tagállamok nem alkalmazhatják ezt a rendelkezést a nem jelentős hozzájárulások tekintetében, kivéve, ha ez a digitális egységes piaci irányelv 20. cikke szerinti szerződéskiigazítási mechanizmus céljából szükséges⁶⁷.

Az éves kiegészítő díjazás elidegeníthetetlen díjazási jog, és a jövőben releváns kiegészítő bevételi forrás lehet az előadóművészek számára. Az előadókat képviselő közös jogkezelő szervezetek közelmúltbeli átláthatósági jelentései pozitív tendenciát mutatnak, ami az éves kiegészítő díjazás jobb kezelését és kifizetését mutatja⁶⁸. A felosztott díjazás várhatóan növekedni fog a 1970-es és 80-as évek népszerű hangfelvételei esetében, mivel ezek a közeljövőben kezdenek részesülni a védelmi idő meghosszabbításának hatásából⁶⁹.

3. „Tiszta lap” rendelkezés

A 2011. évi irányelv 1. cikke (2) bekezdésének c) pontjában foglalt „tisza lap” rendelkezés (új (2e) bekezdés) előírja, hogy az előadóművészeknek a meghosszabbított idő alatt kifizetett jogdíjakat nem terheli előlegfizetés vagy szerződésben meghatározott levonás, ami végső soron csökkentené ezen előadóművészek bevételeit. Ez a rendelkezés azokra az előadóművészekre vonatkozik, akik jogdíjfizetés ellenében átruházták vagy engedményezték jogaikat a hangfelvétel-előállítókra, és lehetővé teszik számukra, hogy a meghosszabbított védelmi idő alatt magasabb díjazásban részesüljenek.

A gyakorlatban a „tisza lap” rendelkezést már az 50 éves időtartam lejárta előtt is alkalmazták a lemezkiadók és az előadók közötti szerződéses megállapodások feltételeiben⁷⁰. Az EP tanulmány ugyan rámutatott arra, hogy előfordulhat, hogy az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók közötti szerződések eltérnek a „tisza lap” rendelkezéstől⁷¹, attól függően, hogy a tagállamok hogyan ültették át az irányelvet, de a tanulmány nem talált erre vonatkozó tényleges gyakorlatot az érintett tagállamokban.

Bár a rendelkezés gyakorlati alkalmazására vonatkozóan korlátozott bizonyíték áll rendelkezésre, a „tisza lap” rendelkezés fontos biztosíték az előadóművészek számára

⁶⁵ Ez egyben választ is ad az EP tanulmány 27. oldalán megfogalmazott aggodalmakra, amelyek a 2011-es irányelv tájékoztatási követelményének tagállami végrehajtására vonatkoznak.

⁶⁶ A digitális egységes piacról szóló irányelv (77) preambulumbekkezdése.

⁶⁷ A digitális egységes piacról szóló irányelv 19. cikkének (4) bekezdése.

⁶⁸ Lásd például a francia SAI közös jogkezelő szervezet 2023. évi átláthatósági jelentését: [Rapport-de-transparence-exercice-2023.pdf](https://www.sai.fr/rapport-de-transparence-exercice-2023.pdf)

⁶⁹ Tanulmány, 74. o.

⁷⁰ EP tanulmány, 77. o.

⁷¹ EP tanulmány, 50. o.

annak érdekében, hogy a kezdeti 50 év védelmi idő lejártá után levonások nélküli jogdíjban részesülhessenek.

4. Az újratárgyaláshoz való jog

A 2011. évi irányelv 1. cikkének (4) bekezdése opcionális rendelkezés, amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a felvétel közzétételétől számított 50 év elteltével biztosítsák az előadóművészek számára a 2013. november 1-je előtt megkötött szerződések újratárgyalásának jogát. Úgy tűnik, hogy csak Franciaország hajtotta végre ezt az intézkedést, bár az ilyen „újratárgyalási jog” már legalább egy tagállamban⁷² létezett a 2011. évi irányelv elfogadásakor. E jog gyakorlati alkalmazására vonatkozóan nem áll rendelkezésre bizonyíték.

Ebben az esetben is meg kell jegyezni, hogy a digitális egységes piacról szóló irányelv 20. cikke olyan rendelkezést tartalmaz, amelynek célja az „újratárgyaláshoz való joghoz” hasonló. Olyan szerződéskezelési mechanizmust vezet be, amely lehetővé teszi a szerzők és előadóművészek, illetve képviselőik számára, hogy bizonyos feltételek mellett további díjazást igényeljenek, ha az eredetileg megállapított díjazás aránytalanul alacsonynak bizonyul az utólagos bevételekhez képest. Mivel ez az újabb rendelkezés kötelező a tagállamokra nézve, a gyakorlatban gyakrabban alkalmazhatják, mint a 2011. évi irányelv szerinti „újratárgyalás jogát”.

VI. KÖVETKEZTETÉS

Összességében a 2011. évi irányelv a zenei ágazatban működő hangfelvétel-előállítók és előadóművészek számára a védelmi időszak meghosszabbításával, valamint konkrét kísérő intézkedésekkel együtt teljesítette általános („a zenei alkotások előállításának előmozdítása Európában”) és konkrét („hozzájárulás a zeneiparban tevékenykedő előadóművészek jólétének javításához”; „hozzájárulás az európai zeneipar versenyképességének fokozásához”; „a rendelkezésre álló zenei repertoár növelése”) célkitűzéseit⁷³.

Bár nehéz elkülöníteni a védelmi idő meghosszabbításának gazdasági hatását a zenei szektorban, a rendelkezésre álló bizonyítékok azt mutatják, hogy lehetővé tette a régi hangfelvételek további felhasználását és az előadóművészek díjazását idősebb korokban is, ezáltal javítva anyagi helyzetüket.

A védelmi idő meghosszabbítása egyben biztosította a hangfelvétel-előállítók számára a régi katalógusokból származó bevételek fenntartását. Ez ösztönzi a régebbi felvételek digitalizálását, amelyek ma már digitális zeneterjesztési szolgáltatások révén is hasznosíthatók, és hozzájárulnak az európai zene szélesebb körű elérhetőségéhez.

⁷² Például Németországban.

⁷³ Hatásvizsgálat, 26. o.

A védelmi idő meghosszabbításának várhatóan jelentősebb hatása lesz az előadóművészek és hangfelvétel-előállítók bevételeire a közeljövőben, amikor a 20. század végi népszerű dalok is az irányelv hatálya alá esnek majd. Ez a jelenség várhatóan az éves kiegészítő javadalmazásra vonatkozó magasabb beszédési és elosztási aránnyal párosul, ami várhatóan tovább javítja az előadóművészek pénzügyi helyzetét.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján úgy tűnik, hogy a 2011. évi irányelvben foglalt egyéb kísérő intézkedések (a „használd vagy elveszíted”, a „tisztta lap” és az „újratárgyalási jog” szabályok) a vártnál kevésbé hatásosak. Ennek ellenére fontos biztosítékot nyújtanak az előadóművészeknek a hangfelvétel-előállítókkal fennálló szerződéses kapcsolataikban, különösen jogaik felhasználása és az ezzel kapcsolatos díjazás tekintetében a meghosszabbított védelmi idő alatt. A digitális egységes piacról szóló irányelvnek az alkotók javadalmazására vonatkozó rendelkezései várhatóan tovább erősítik az előadóművészek alkupozícióját.

Ezen értékelés alapján nem tűnik szükségesnek a 2006/116/EK irányelv további felülvizsgálata. A Bizottság továbbra is figyelemmel kíséri az európai zenei piac alakulását. A digitális egységes piacról szóló irányelvben foglalt, méltányos díjazásra vonatkozó rendelkezések hatásait az említett irányelv legkorábban a 2026. június 7-én esedékes felülvizsgálatával összefüggésben fogja értékelni.